

Barraca del Furriols

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carena de Comauba
Alçada: 371

Coordenades:

Latitud: 41.66062
Longitud: 1.89274
UTM Est (X): 407813
UTM Nord (Y): 4612689

Classificació

Número de fitxa 08053 - 229
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0060001000000G
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 14/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca construïda amb pedra seca. Està ubicada a la carena de Comauba, a mà esquerra, baixant per un corriol, per sota mateix de la tina que porta el mateix nom. Està excavada parcialment en el marge, per sota de la cinglera aprofitant un marge de pedra seca. El paisatge actual difereix molt del que ha conegut aquest conjunt. Un bosc de pi blanc i alzina amb brolla de romaní envolta tot el paisatge que havia estat plantat amb vinya i olivera i amaguen una bonica vall marjada en un indret de gran valor paisatgístic. Es pot observar en direcció sud - oest el mas del Lledó per sota mateix de la Serra de l'Obaga Fosca i la muntanya de Montserrat al fons i en direcció nord, el cim del Puigsoler (524 metres) que fa de termenal amb el municipi de Sant Vicenç de Castellet.

És de planta circular, de 2,50 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. A mà dreta, un contrafort adossat a la barraca permet aguantar el camí per pujar a la feixa superior. La porta està orientada al sud-est, amb una única llinda plana i els brancals rectes. Mesura 1,20 metres d'alçada per una amplada de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament. Conserva el ràfec i el caramull però ha perdut gairebé tota la terra que protegeix la coberta de filtracions. A l'interior, entrant a mà dreta hi ha un doble tinell, superposat, construït amb pedra massissa. Destaca una sortida de fums que demostra la perfecció assolida en aquest tipus de construccions, gairebé imperceptible però molt eficaç ubicada entrant a mà esquerra. Té una espitllera orientada al sud-oest.

És una barraca molt ben construïda, amb la pedra ben treballada. Destaca la gran quantitat de restes ceràmics localitzats pel corriol i capdavall de la tina fins a la barraca, tractant-se de vores de plat, nanses, fons d'olles i altres recipients, en ceràmica blava, verda i comuna tal vegada procedents d'una construcció de la qual en queden les restes d'una planta quadrada o rectangular al costat superior de la tina.

Observacions:

Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser

de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

